

Tartalom

Összefoglalás.....	2
1. Nemzetközi kitekintés (Az építőipar helye a nemzetközi gazdasági környezetben).....	2
2. Az építőipar helye a nemzetgazdaságban.....	2
2.1. Makrogazdasági jellemzők (az építőipar helye a nemzetgazdaságban)	2
2.2. Az építőipar szervezeti keretei	3
2.3. A munkavállalók száma és átlagkeresete.....	4
2.4. Az építőipar beruházásai.....	5
2.5. Az építőipari árak.....	5
3. Az építőipari termelés főbb jellemzői.....	6
4. Területi összehasonlítás.....	9

Táblázatok
Módszertan

Jelmagyarázat

További információk, adatok (linkek)

Összefoglalás

2013-ban az **építőipar termelése** több évig tartó visszaesés után 9,5%-kal magasabb volt az egy évvel korábnál. A növekedés ellenére a termelés az ezredfordulón mért szint alatt maradt. Az épületek építésének emelkedése ipari beruházásoknak köszönhető, ezzel szemben a lakásépítés volumene tovább zuhant. Az egyéb építmények építését a részben uniós támogatásból megvalósuló út- és vasútfejlesztések növelték. Székhely szerint vizsgálva megállapíthatjuk, hogy Közép-Magyarország kivételével minden régióban emelkedett az oda tartozó szervezetek termelése. Az építőipar év végi **szerződésállománya** kétharmaddal magasabb volt a 2012. végénél, az éves termelés csaknem felét tette ki. A legalább 5 főt foglalkoztató építőipari vállalkozásoknál alkalmazásban állók száma a termelés növekedésének ellenére 2,7%-kal csökkent. Az építőipari **átlagkeresetek** továbbra is jelentősen, csaknem negyedével a nemzetgazdasági átlag alatt maradtak, az építőipar így a nemzetgazdasági ágak között az utolsók között van. Az építőipar termelői árai 2013-ban 1,9%-kal emelkedtek az előző évhez viszonyítva.

1. Nemzetközi kitekintés

(Az építőipar helye a nemzetközi gazdasági környezetben)

A **világgazdaság** 2008–2009-es válságot követő konjunktúraüteme lassult az elmúlt két évben, 2013-ban – hasonló mértékben, mint egy évvel korábban – 3,0%-kal bővült. A javarészt fejlett országokat tömörítő OECD egészére számított bruttó hazai termék 2013-ban 1,3%-kal emelkedett 2012-höz képest. **Kína** gazdasági teljesítménye jelentősen (7,7%-kal) nőtt, az **Egyesült Államokban és Japánban** kisebb ütemű volt a növekedés (1,9, és 1,5%).

A dél-európai országokban folytatódott a gazdasági recesszió, ami tükröződött az **Európai Unió (EU-27)** tagországainak együttes teljesítményében is, ez gyakorlatilag stagnálást jelentett (100,1%). Az eurózóna tagállamainak közös GDP-je azonban 0,5%-kal mérséklődött az egy évvel azelőttihez viszonyítva: akkor 0,7%-os csökkenést mértek, amit mérsékelte az uniós legnagyobb nemzetgazdaságának, **Németország** teljesítményének 0,4%-os bővülése. Magyarország legfontosabb gazdasági partnerei közül Németország mellett Szlovákia 0,9, Ausztria 0,4%-kal növelte gazdasági teljesítményét, Franciaországban gyakorlatilag a 2012. évi szinten maradt a gazdaság, Olaszországban pedig 1,9%-kal csökkent a GDP 2012-ben.

A 2013. évi gazdaságiteljesítmény-változás tekintetében az uniós rangsor középmezőnyében végeztünk. A régiós versenytársak közül Szlovákia GDP-je 0,9%-kal bővült, Csehország és Szlovénia gazdasági teljesítménye 0,9, illetve 1,2%-kal csökkent. A régiókból egyedül Lengyelország teljesítménye (1,6%-os növekedés) volt jobb hazánknál.

Az **Európai Unió** (mind EU-27, mind EU-28) **építőipari termelése** az elmúlt évben – az azt megelőző évi 5,3%-os visszaesést követően – 2,2%-kal csökkent. Németországban 0,2%-kal mérséklődött, az Egyesült Királyságban 1,1%-kal nőtt a termelés. Magyarországot leszámítva a visegrádi országok mindegyikében visszaesett az építőipari termelés volumene: Csehországban 6,8, Lengyelországban 10,1, Szlovákiában 5,3%-kal.

2. Az építőipar helye a nemzetgazdaságban

2.1. Makrogazdasági jellemzők (az építőipar helye a nemzetgazdaságban)

A kedvezőbben alakuló külső környezetnek, illetve hazai oldalról elsősorban a mezőgazdaságnak és építőiparnak köszönhetően **Magyarország bruttó hazai terméke** – a 2012. évi 1,7%-os visszaesés után – 2013-ban 1,1%-kal emelkedett.

Az építőipar Magyarország bruttó hozzáadott értékéhez (GDP) 2013-ban 3,4%-kal járult hozzá. A nemzetgazdasági súlya 1995 óta folyó áron számítva 3,7–5,6% között változott, de 2006 óta folyamatosan csökken.

A nemzetgazdaságban alkalmazásban állók létszáma 2 millió 699 ezer fő volt a legalább 5 főt foglalkoztató szervezetek körében, ez 0,9%-os emelkedés az előző évihez képest. Ezen belül az építőiparban 108,3 ezer fő állt alkalmazásban. Az építőipar az itt működő nagyszámú – 5 főnél kevesebbet foglalkoztató – vállalkozásnak köszönhetően az összes foglalkoztatott létszámából 6,3%-kal részesedik. Az alkalmazásban állók bruttó nominális keresete 2013-ban 3,4, a nettó átlagkereset 4,9%-kal magasabb volt az egy évvel korábbinál. 2013-ban a keresetek reálértéke nemzetgazdasági szinten 3,1%-kal haladta meg a 2012-es szintet. Az építőipari bruttó nominális átlagkeresetek 8,6%-kal emelkedtek 2013-ban.

1. tábla

Az építőipar helye a nemzetgazdaságban

Év	Az építőipar részaránya (%)			
	a bruttó hazai termékből (GDP)	a beruházásban	a foglalkoztatásban	a vállalkozások számában
2005	5,4	2,9	8,1	8,0
2006	5,1	2,8	8,2	8,0
2007	4,8	2,7	8,4	7,7
2008	4,9	2,8	8,0	6,3
2009	4,9	2,4	7,8	6,1
2010	4,2	2,2	7,3	5,9
2011	4,0	1,8	6,9	6,0
2012	3,7	1,5	6,3	5,7
2013	3,4	1,7	6,3	5,7

2.2. Az építőipar szervezeti keretei

Az építőipart továbbra is a szervezetek nagy száma, ezen belül a mikro- és kisvállalkozások túlsúlya jellemzi. 2013 végén 93 292 regisztrált szervezet volt az építőiparban, 2,3%-kal kevesebb az egy évvel korábbi 95 460-nél. A legtöbb vállalkozás (61 019) a speciális szaképítés ágazatban található, ezen belül közel 30 ezer – az összes építőipari vállalkozás 30%-a – az épületgépezési szerelés alágazatban van. A szervezetek háromötödét adó társas vállalkozások száma 3,2%-kal csökkent 2013-ban, az önálló vállalkozások (egyéni vállalkozások és adószámmal rendelkező magánszemélyek) száma 0,6%-kal lett kevesebb.

2. tábla

Regisztrált vállalkozások száma*

Ágazat		Összes		Társas		Önálló	
		vállalkozás					
kódja	megnevezése	2012	2013	2012	2013	2012	2013
41	Épületek építése	26 463	25 499	21 540	20 742	4 923	4 757
42	Egyéb építmények építése	6 887	6 774	5 736	5 633	1 151	1 141
43	Speciális szaképítés	62 110	61 019	31 434	30 462	30 676	30 557
F	Építőipar	95 460	93 292	58 710	56 837	36 750	36 455

A mikro- és kisvállalkozások túlsúlyát mutatja, hogy az építőipari vállalkozások 89,2%-a 5 főnél kevesebbet foglalkoztat. Számuk különösen a speciális szaképítésben, ezen belül is az épületgépezési szerelés és a befejező építés alágazatokban jelentős.

3. tábla

Az építőipari vállalkozások létszám-kategóriák szerint, 2012–2013

Létszám-kategória	A regisztrált vállalkozások száma	
	2012	2013
4 fő és kisebb *	84 628	83 171
5–9 fő	6 373	5 996
10–19 fő	2 980	2 715
20–49 fő	1 151	1 126
50–249 fő	310	266
250 fő és nagyobb	18	18
Építőipar összesen	95 460	93 292

* Az ismeretlen létszámú szervezetekkel együtt.

A **társas vállalkozások** száma 2013. december 31-én az egy évvel korábbinál 3,2%-kal alacsonyabb volt. A lakásépítések csökkenése, illetve a nagy épületépítési projektek hiánya miatt legnagyobb mértékben (2,7%-kal) az épületek építése ágazatban csökkent a vállalkozások száma. Az összes építőipari vállalkozás kétötödét adó **önálló vállalkozások** száma 0,8%-kal volt kevesebb az egy évvel korábbinál. Körükben is az épületek építése ágazatban volt a legnagyobb (3,4%-os) a visszaesés.

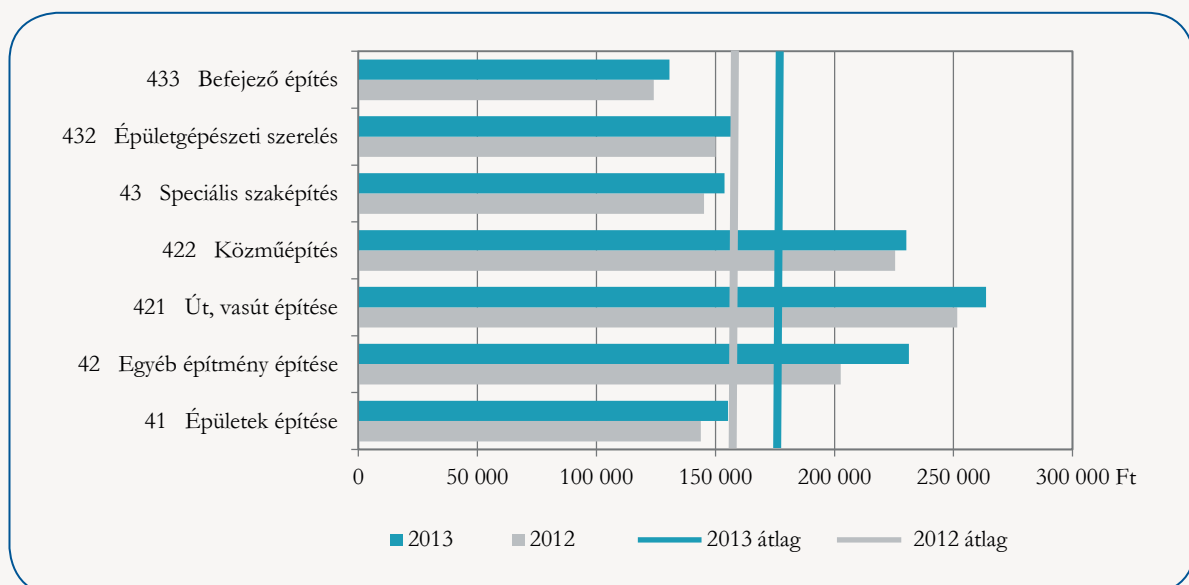
A 2013-ben alakult építőipari szervezetek száma 5775 volt, 40%-kal meghaladta az előző évi mélypontot. Az év során 7738 szervezet szűnt meg.

2.3. A munkavállalók száma és átlagkeresete

Az **építőiparban** az előző évtized első felét jellemző létszámnövekedés 2007-ben megtört, azóta a termelés mérséklődésével összhangban 2012-ig 44 ezer fővel csökkent az **alkalmazásban állók** száma. A csökkenés a termelés növekedése ellenére 2013-ban is folytatódott: a legalább 5 főt foglalkoztató építőipari vállalkozásoknál 108,3 ezer fő állt alkalmazásban, 2,7%-kal kevesebb, mint 2012-ben. Ezen belül az alkalmazásban állók háromnegyedét adó fizikai foglalkozásúak száma 79,3 ezer fő volt, 6,9%-kal kisebb az egy évvel korábbinál. A szellemi foglalkozásúak száma 29,0 ezer volt, 6,2%-kal magasabb a 2012. évinél.

1. ábra

Az alkalmazásban állók bruttó keresete, 2012–2013

A lakossági munkaerő-felvétel adatai alapján az építőiparban **foglalkoztatott** 249,1 ezer fő a nemzetgazdaság egészének 6,3%-át teszi ki. A versenyszférában csak a feldolgozóipar, a kereskedelem, járműjavítás és a szállítás, raktározás nemzetgazdasági ágakban dolgoztak többen.

Az építőipari **átlagkeresetek** továbbra is jelentősen, 23%-kal a nemzetgazdasági átlag alatt maradtak, ezzel az építőipar a nemzetgazdasági ágak között az utolsók között van. A lemaradásnak csak részben oka a fizikai foglalkozásúak magas aránya (73%, szemben a nemzetgazdaság 54%-os arányával), mivel mind a fizikai, mind a szellemi foglalkozásúak átlagkeresete elmarad az átlagostól (10, illetve 12%-kal). Az építőiparban a bruttó átlagkereset 177,8 ezer forint volt. Az építőiparon belül a legmagasabb, az építőipari átlagot csaknem 50%-kal meghaladó keresetek az út, vasút építése alágazatban jellemzők, ezen belül a szellemi foglalkozásúak keresete 52%-kal, a fizikaiaké negyedével magasabb az építőipari átlagnál. Szintén jelentősen (30%-kal) az építőipari átlag felett vannak a keresetek a közműépítés alágazatban.

2.4. Az építőipar beruházásai

A nemzetgazdaság **beruházásai** 2013-ban – előzetes számítások szerint – 7,2%-kal nőttek az előző évhez képest (2012-ben 5,2%-os volt a csökkenés). A beruházások szerkezetét tekintve az építési beruházások 5,9%-kal emelkedtek.

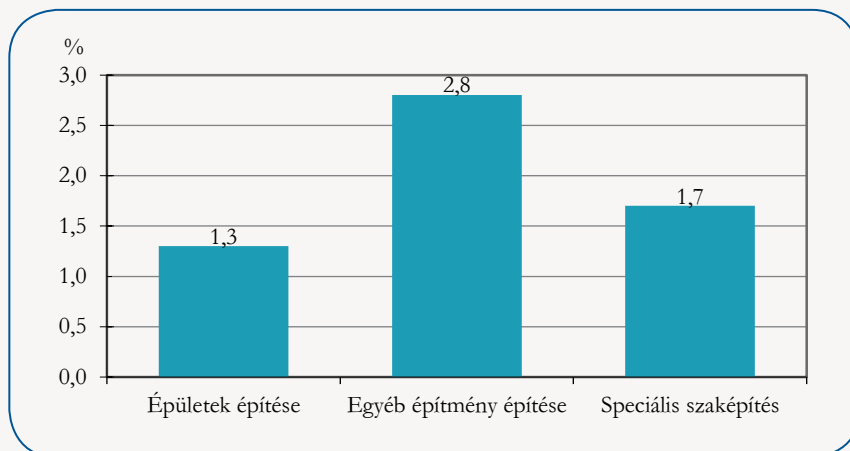
Az építőiparban a beruházások több éve tartó csökkenése megállt, 2013-ban az építőipar termelés-növekedésével összefüggésben az ide sorolt szervezetek beruházásai 17,2%-kal nőttek az előző évhez képest. Ezen belül kiemelkedő volt a közműtársaságok beruházásainak növekedése. Az építőiparban – előzetes adatok alapján – 76,6 milliárd forintot fordítottak 2013-ban beruházásokra, ez a nemzetgazdasági beruházások 1,7%-a. Szerkezetét tekintve az építőipari vállalkozások építési beruházásai 8,5, a gépberuházásaik 24,9%-kal emelkedtek, ezen belül az import gépberuházások voltak jelentősebbek.

2.5. Az építőipari árak

Az építőipar termelői árai 2013-ban 1,9%-kal emelkedtek az előző évihez viszonyítva. Az épületek építése ágazatban az átlagosnál kisebb növekedés (1,3%) volt. Az egyéb építmények építése ágazatban átlag feletti (2,8%), a legnagyobb súlyú, speciális szaképítés ágazatban az átlaghoz közeli (1,7%) mértékben voltak magasabbak az árak az egy évvel korábbiánál.

2. ábra

Az építőipar termelői árainak változása ágazatonként, 2013
(az előző évhez képest)

Az egyes építménycsoportok termelői árindexei – amelyek az építmény jellemző építési tételeinek átlagos árváltozását tükrözik – 1,8 és 4,3% között emelkedtek. A legnagyobb mértékben az utak, a legkevésbé a nagy- és kiskereskedelmi épületek termelői árai nőttek.

Az árak alakulása a költségek növekedését (azon belül is egyes építőanyagok drágulását és az útdíj megjelenését) tükrözi. Az építőipari árak 2013-ban ugyanolyan mértékben nőttek, mint a megelőző évben. A növekedés üteme magasabb a mérnöki és építészmérnöki tevékenységek áremelkedésénél (1,3), és meghaladja mind az ipari (0,7%), mind a fogyasztói árakét (1,7%) is.

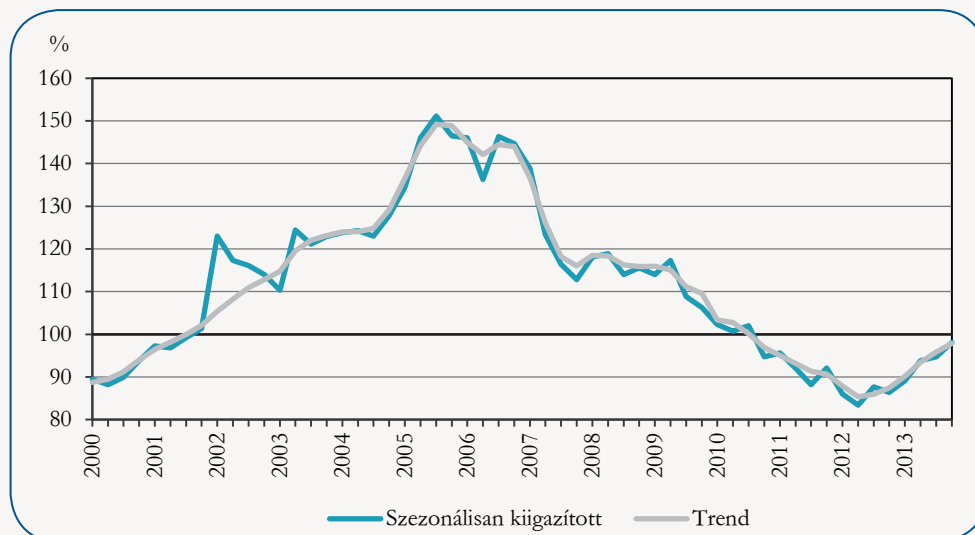
3. Az építőipari termelés főbb jellemzői

2013-ban az építőipari termelés értéke folyó áron 1793,6 milliárd forint volt, az előző évhez viszonyítva összehasonlító áron számítva 9,5%-kal növekedett. Mind az épületeken, mind az egyéb építményeken végzett munkák volumene meghaladta az egy évvel korábit. Az év folyamán a termelés mind a négy negyedévben mind az épületek, mind az egyéb építmények építése esetében felülmulta az előző évit.

Az ezredfordulói visszatekintve az építőipari termelés 2005-ig erőteljes növekedést mutatott, elsősorban a gyorsan bővülő ipari- és lakóépület-építéseknek, valamint a nagyarányú autópálya-építéseknek köszönhetően. 2006-ban már kismértékben, majd 2007-től 2012-ig mintegy 40%-kal esett vissza az építőipar teljesítménye. A 2013-ban megfigyelt növekedés ellenére a termelés még 2000 szintje alatt maradt.

3. ábra

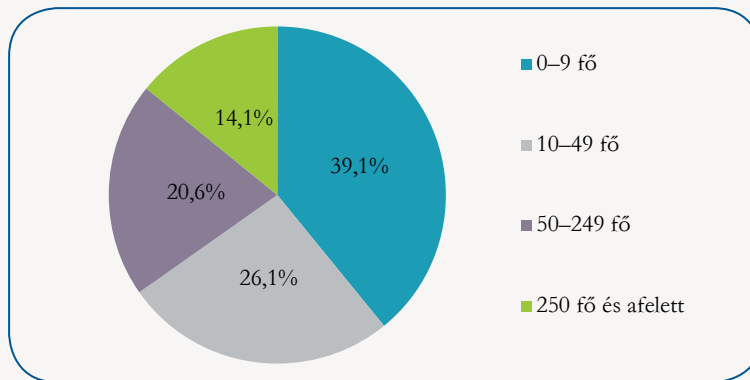
Az építőipari termelés fixbázisú volumenidexei,
2010 átlag = 100%

2013-ban a **létszám-kategóriák** szerint képzett vállalatcsoportok mindegyikében nőtt a termelés. A legnagyobb, legalább 250 főt foglalkoztató szervezetek teljesítménye 14,8%-kal nőtt, elsősorban az út- és vasútépítéssel foglalkozó nagyvállalatok termelésének 25%-ot meghaladó emelkedése miatt. Az építőiparon belül szintén nagynak tekinthető, 50–249 fős szervezetek termelése 8,2%-kal volt magasabb az egy évvel korábinál. A **kisebb méretű** (10–49 fős) vállalkozások termelése 11,9%-kal nőtt. Nagy számuk ellenére a 10 főnél kevesebbet foglalkoztató **mikrovállalkozások** az építőipari termelésen belül a korábbi években csak mintegy 40%-kal részesedtek. Ezek körében 2013-ban 7,0%-kal emelkedett a termelés az előző évihez képest.

4. ábra

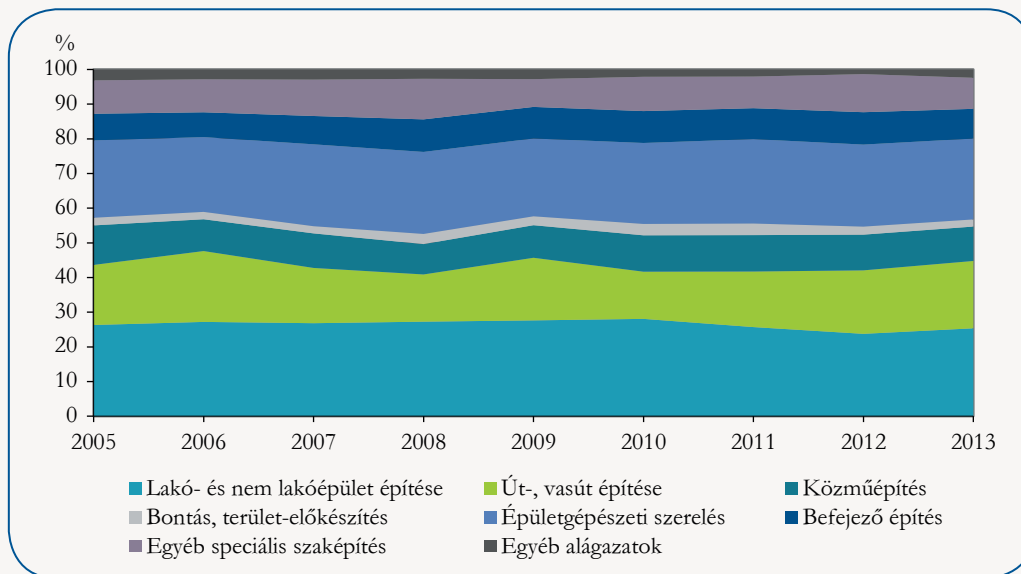
A termelési érték megoszlása létszám-kategóriánként, 2013

Az év folyamán mindhárom **építőipari ágazat**¹⁾ termelése nőtt. Az épületek szerkezetkész építését tartalmazó épületek építése ágazat termelése, miután 2011–12-ben összesen 30%-kal csökkent, 2013-ban 17,6%-kal emelkedett. A növekedés különböző ipari beruházások, elsősorban gyártócsarnokok építése, kisebb részben egyetemi és egészségügyi épületek építésén és felújításán végzett munkák eredménye. Ezzel ellentétben az épített lakások száma újabb 31%-kal, 7293-ra esett vissza a 2012-höz viszonyítva. Az egyéb építmények építése ágazat termelése 15,6%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. Az ágazat két meghatározó súlyú alágazata közül az ágazaton belül mintegy 60%-ot képviselő út-, vasútépítés termelése 15,2%, az egyharmados súlyú közműépítésé 4,8%-kal nőtt. Az útépítések emelkedése elsősorban elkerülő és összekötő utak építésének, illetve autópálya-korszerűsítések eredménye. Nagyobb vasút-felújítási munkákat a Budapest–Esztergom, a Szajol–Karcag–Püspökladány vonalon, valamint Békéscsaba és Gyoma között végeztek, de tartott még a Budapest–Székesfehérvár vonal felújítása is. Az építőipari termelés mintegy 40%-át előállító speciális szaképítés ágazatban 1,9%-kal bővült a termelés. Ezen belül az alágazat termelésének felét adó épületgépészeti szerelésé 8,4%-kal emelkedett. Idetartozik a befejező építés alágazat is, amelynek termelése 0,9%-kal nőtt, míg az ágazat másik két alágazatáé csökkent.

5. ábra

Az építőipari termelés alágazati megoszlása, 2005–2013

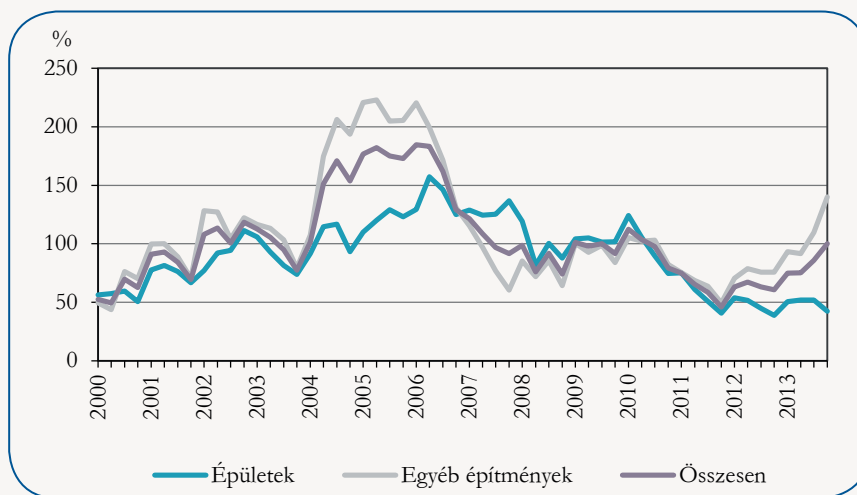
¹⁾ A KSH az építőiparban két osztályozást használ. A TEÁOR a végzett munkák jellege (pl. épületek és egyéb építmények szerkezetépítése, épületgépészeti szerelés, befejező építés) szerint, az Építményjegyzék pedig az építmények típusa szerint osztályoz. Az évközi adatgyűjtés az Építményjegyzék szerint csak épületek, illetve egyéb építmények bontást figyel meg. Ennél részletesebb adatok csak később, az éves építőipar-statisztikai megfigyelésből állnak rendelkezésre.

2013-ban mindkét **építményfőcsoport** termelése emelkedett. Ezen belül az épületek építése 10,4%-kal bővült. Az egyéb építmények építésének 8,6%-os növekedése a közlekedési infrastruktúra fejlesztésében megfigyelt emelkedésnek köszönhető.

Az építőipar év végi **szerződésállománya** 878,6 milliárd forint volt, az éves termelés csaknem fele. Ezen belül az épületek építésére kötött szerződések állománya 153,5 milliárd, az egyéb építményekre kötöttek 725,1 milliárd forint volt. Az év végi összes szerződésállomány csaknem kétharmadával volt magasabb az egy évvel korábinál. Az épületekre vonatkozó szerződések volumene 9,0%-kal magasabb volt a 2012. végénél. Az év során elsősorban ipari épületekre, illetve egyetemi és egészségügyi épületekre vonatkozó nagy szerződések voltak a jellemzőek, ezek ellensúlyozták a lakásépítési kedv 2013-ban is folytatódó visszaesését. A lakásépítési engedélyek száma 2012 után újabb mélypontot ért el, az előző évinél csaknem 30%-kal kevesebb, 7536 lakásra adtak ki építési engedélyt. Továbbra is hiányoznak a nagy lakópark-, üzletközpont- és irodaház-építési projektek. Az egyéb építményekre vonatkozó szerződések volumene 85%-kal magasabb volt, mint egy évvel korábban, az útépítés- és felújítási projektek, illetve az országban több helyen folyó vasút-felújítási munkákra kötött nagy értékű szerződésnek köszönhetően.

6. ábra

Az építőipar tágyidőszak végi szerződésállománya,
2010 átlaga = 100%

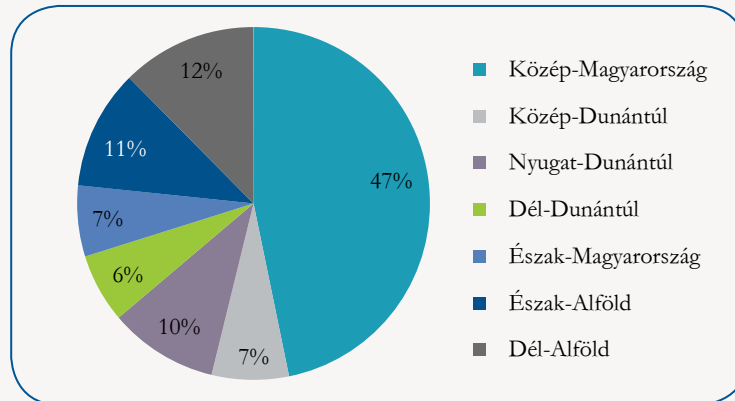
Az **összes új szerződés** volumene 2013-ban 29,5%-kal nőtt. Ezen belül épületekre 3,7, egyéb építményekre 48,5%-kal nagyobb volumenű új szerződést kötöttek. Az egyéb építményeknél megfigyelt növekedés elsősorban a közúti infrastruktúra fejlesztésére és vasútfelújításokra kötött néhány nagyértékű szerződésnek tudható be, de ezek mellett az ország számos területén elindított közműfejlesztési, elsősorban szennyvíz-elvezetési és -tisztítási beruházásokra vonatkozó új szerződések is jelentősek voltak.

4. Területi összehasonlítás

A legalább 5 főt foglalkoztató szervezetek adatai alapján hat régióban jelentősen (17–30% között) emelkedett a székhely szerint odatarozó építőipari szervezetek termelése. A közép-dunántúli (30,5%) és a dél-alföldi (30,2%) székhelyű szervezeteknél volt a legnagyobb növekedés. A 2013-as mérséklődés (0,5%) ellenére az építőiparon belül továbbra is meghatározóak a közép-magyarországi székhelyű szervezetek, amelyek a termelés csaknem felét állítják elő.

7. ábra

Az építőipari termelés megoszlása régiónként, 2013

Jelmagyarázat:

– = a megfigyelt statisztikai jelenség nem fordult elő.

0 = a mutató értéke olyan kicsi, hogy kerekítve zérust ad.

További információk, adatok (linkek):

[Módszertan](#)

[Táblázatok](#)

kommunikacio@ksh.hu

info@ksh.hu

Telefon: (+36-1) 345-6789